

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی
معاونت آموزش و تجهیز نیروی انسانی

**نظام جدید آموزش کارکنان دولت
بودمان‌های آموزشی
رشته شغلی کاردان ترویج کشاورزی**

دفتر بهسازی نیروی انسانی
معاونت مطالعات و برنامه ریزی آموزشی
گروه برنامه ریزی آموزشی

نظام جدید آموزش کارکنان دولت؛ پودمان‌های آموزشی رشته شغلی کاردان ترویج کشاورزی/ نویسندگان داوود حاجی میررحیمی ... [و دیگران]؛ مسئول پروژه حسین حیدری؛ هدایت و نظارت حسن رحیمی تنها؛ تنظیم‌کننده و ویرایشگر حمدالله جعفرزاده؛ تهیه‌کننده [دفتر بهسازی نیروی انسانی، معاونت مطالعات و برنامه‌ریزی آموزشی، گروه برنامه‌ریزی آموزشی. - - کرج: سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی، معاونت آموزش و تجهیز نیروی انسانی، نشر آموزش کشاورزی، ۱۳۸۴. ۱۶۲ ص: جدول.

ISBN: 964-520-003-2

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی. معاونت آموزش و تجهیز نیروی انسانی - - برنامه‌ریزی. ۲. نیروی انسانی - - برنامه‌ریزی. ۳. آموزش حسن خدمت. ۴. آموزش پودمانی. ۵. کشاورزی - - ترویج. الف. حاجی میررحیمی، داوود. ب. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور. دفتر آموزش و بهسازی نیروی انسانی. ج. سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی. معاونت آموزش و تجهیز نیروی انسانی. نشر آموزش کشاورزی.. د. عنوان.

۶۳۰/۷۱۵

س ۵۳۹/الف

۱۳۸۴

م ۸۴ - ۳۴۶۴۲

کتابخانه ملی ایران

ISBN:964-520-003-2

شابک: ۹۶۴-۵۲۰-۰۰۳-۲

نظام جدید آموزش کارکنان دولت - پودمان‌های آموزشی رشته شغلی کاردان ترویج کشاورزی

مسئول پروژه: حسین حیدری

ناشر: نشر آموزش کشاورزی

چاپ اول: ۱۳۸۴

نویسندگان: دکتر سید داوود حاجی میررحیمی - دکتر عباس نوروزی - مهندس رضا ذبیحی طاری

- مهندس حسین صارم‌پور - محمود سلیمانی - مهندس سید مهدی شفیعی قصر

دبیر کمیته تدوین‌کننده: مهندس شمس‌الملوک پیشنمازی

هدایت و نظارت پروژه: مهندس حسن رحیمی تنها

تنظیم‌کننده و ویرایشگر: مهندس حمدالله جعفرزاده

طراح جلد: مهندس محمدرضا شاه‌پسند

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

صفحه آرا: نادیا اکبری

قطع: وزیری

لیتوگرافی، چاپ و صحافی:

دفتر خدمات تکنولوژی آموزشی - نشر آموزش کشاورزی

حق چاپ © محفوظ است

شماره ثبت در مرکز اطلاعات و مدارک علمی کشاورزی ۸۴/۶۴۹ مورخ ۸۴/۷/۱۱ می‌باشد

کرج - کیلومتر ۷ جاده ماهدشت - معاونت آموزش و تجهیز نیروی انسانی - دفتر خدمات تکنولوژی

آموزشی - نشر آموزش کشاورزی ۷۷۰۰۶۲۲-۷۶۱۱

پیشگفتار

استانداردسازی از جمله ارکان مهم و اثرگذار در کارآیی و اثربخشی آموزش‌ها می‌باشد. با این رویکرد، یکی از زمینه‌های اصلی برای برنامه‌ریزی، اجرا، نظارت و ارزشیابی صحیح و موفق از نظام آموزش فراهم می‌آید. استاندارد آموزشی رشته شغلی «کاردان ترویج کشاورزی» حاصل ساعت‌ها کار کارشناسی کارشناسان معاونت ترویج و نظام‌های بهره‌برداری و اعضای گروه برنامه‌ریزی آموزشی دفتر بهسازی نیروی انسانی بوده که به صورت این کتاب تجلی پیدا کرده است. این مجموعه در راستای استاندارد سازی دوره‌های آموزش مشاغل کارکنان وزارت جهاد کشاورزی و در اجرای نظام جدید آموزش کارکنان دولت موضوع ابلاغیه شماره ۱۰۵/۲۲۵۵۴ مورخ ۸۰/۱۲/۲۸ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و با رویکرد پودمانی در قالب طبقات و گروه‌های شغلی تدوین شده است. مبنای تدوین این دوره‌ها، شرح وظایف کلی شغل (نمونه وظایف و مسئولیت‌های رشته شغلی)، وظایف واحدها و دفاتر سازمانی و وظایف مندرج در پستهای سازمانی می‌باشد. گروه‌بندی دوره‌ها و عرضه فرصتهای آموزشی و میزان ساعات آموزش براساس طبقه و گروه شغلی آغازین به طبقات شغلی بالا صورت گرفته است. به طور کلی دوره‌های مطروحه، وضعیت آموزش کارکنان رشته شغلی "کاردان ترویج کشاورزی" را در طول سنوات خدمت مشخص و تعیین می‌کند و روند دوره‌های آموزشی را مطابق با نیازهای شغلی و سازمانی عرضه می‌نماید.

بدون تردید این دوره‌ها نقش بسزایی در بهره‌وری شغلی شاغلین و در ارتقای دانش فنی و تخصصی آنان خواهد داشت. به بیان دیگر در این مجموعه ارتقای شغلی و همچنین نیاز آموزشی شاغل و دستگاه مربوطه به موازات یکدیگر مورد توجه قرار گرفته و شاغل با یک برنامه‌ریزی آموزشی منسجم و نظام یافته روبرو خواهد بود. مجموعه حاضر بر اساس تاییدیه شماره ۱۸۰۳/۱۰۹۶۸۵ مورخ ۱۳۸۲/۷/۱۲ سازمان محترم مدیریت و برنامه‌ریزی کشور قابلیت اجرایی یافته و امیداست بتواند در راستای بهبود کیفیت آموزش و رضامندی شاغلین و همچنین طرح نظام جامع آموزش کارکنان دولت، قدمی مؤثر بردارد.

این فرآیند می‌تواند تجربه‌ی مفیدی در اختیار سایر مؤسسات دولتی، خصوصی و آموزشی به ویژه دانشجویان دوره‌های کارشناسی، کارشناسی ارشد، دکتری آموزش و ترویج کشاورزی و برنامه‌ریزی آموزشی با گرایش تخصصی آموزش کارکنان سازمانها و نهادهای دولتی و خصوصی قرار دهد.

در پایان لازم می‌داند تشکر و قدردانی خود را از معاونت ترویج و نظام بهره‌برداری، دفتر آموزش و بهسازی نیروی انسانی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، مرکز نوسازی و تحول اداری وزارت جهاد کشاورزی و کلیه افرادی که در تهیه، تدوین و طراحی این مجموعه به هر نحو همکاری، مشاوره و راهنمایی داشته‌اند، ابلاغ نماید. باشد که مرضی درگاه الهی قرارگیرد.

علی جابریان

معاون آموزش و تجهیز نیروی انسانی

فروردین ماه ۱۳۸۴

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	پیشگفتار
۱	آموزش بودماني
۱	فرآیند طراحی و تدوین آموزش بودماني
۳	انواع دوره‌های آموزش بودماني
۴	پودمان‌های کاردان ترویج کشاورزی
۵	شرح وظایف، مدارک تحصیلی و پست های تخصصی یافته در رشته شغلی کاردان ترویج کشاورزی
۹	عناوین و محتوای دوره های آموزشی تخصصی
۲۳	عناوین و محتوای دوره های آموزشی ویژه اداره کل پشتیبانی و تجهیز شبکه ترویج
۴۳	عناوین و محتوای دوره های آموزشی ویژه دفتر شرکتهای سهامی زراعی و تعاونیهای تولید
۵۱	عناوین و محتوای دوره های آموزشی ویژه دفتر ترویج و آموزش بهره برداران
۶۱	عناوین و محتوای دوره های آموزشی ویژه دفتر برنامه ریزی توسعه تشکلهای بخش کشاورزی
۶۷	عناوین و محتوای دوره های آموزشی ویژه دفتر امور زنان روستایی و عشایری
۷۵	عناوین و محتوای دوره های آموزشی ویژه دفتر مطالعات و تلفیق برنامه ها
۸۳	عناوین و محتوای دوره های آموزشی ویژه دفتر طراحی نظام بهره برداری
۸۹	عناوین و محتوای دوره های آموزشی ویژه دفتر برنامه ریزی رسانه های ترویجی
۹۹	عناوین و محتوای دوره های ویژه معاونت ترویج و نظام بهره برداری استان، شهرستان و دهستان
۱۱۷	عناوین و محتوای دوره های آموزشی ویژه با گرایش فنی کشاورزی
۱۶۲	مشخصات اعضای کمیته طراحی پودمانهای آموزشی رشته شغلی کاردان ترویج کشاورزی

آموزش پودمانی

رویکرد آموزش پودمانی، یک روش برنامه‌ریزی آموزشهای شغلی است که با تفکیک نیازهای آموزشی کارکنان به واحدهای مستقل درسی ولی کامل، بدون هیچگونه تقدم و تأخیری در آموزشها با تاکید بر جنبه خودآموزی، سعی در مرتفع نمودن نیازهای مهارتی، دانشی و نگرشی شاغل دارد، به طوری که با گذراندن پودمانهای آموزشی موردنظر، ضمن ایجاد مهارتی خاص در شاغل، امکان انجام مستقل یک واحد کاری توسط ایشان را فراهم می‌کند.

در روش آموزش پودمانی عناصر اصلی تشکیل دهنده آموزش، فراگیر (شاغل)، شغل و محتوای آموزشی می‌باشد. به عبارت دیگر پودمانهای تعریف شده، دقیقاً متمرکز بر مهارت‌های موردنیاز برای انجام فعالیتهای شغل بوده و برخلاف روشهای آموزش سنتی، فراگیر تقریباً تمامی فعالیتهای مربوط به آموزشها را برعهده داشته و عنصری فعال به شمار می‌آید.

مفهوم پودمان در آموزش عبارت است از «مجموعه‌ای از دانش و مهارتی که با استفاده از آنها، اجرای یک مرحله مفید از کاری به طور مستقل امکان‌پذیر گردد». این تعریف متضمن اصول و ویژگی‌هایی است که یک پودمان باید داشته باشد. اول اینکه پودمان شامل مجموعه‌ای از دانش‌ها و مهارت‌های موردنیاز متناسب با اجرای شغل باشد، دوم آنکه وظایف هر شغل باید کاملاً تفکیک شده و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته باشد، و سوم، هر پودمان مجزا از پودمان دیگر و بطور مستقل بتواند یک مهارت را در فراگیر ایجاد نموده یا توسعه بخشد.

فرآیند طراحی و تدوین آموزش پودمانی

طراحی و تدوین دوره‌های آموزش پودمانی به صورت مرحله به مرحله (Step by Step) می‌باشد که شامل مراحل زیر است:

۱ - تشکیل کمیته تخصصی متشکل از کارشناسان دستگاه‌های مربوطه و اساتید صاحب نظر

- ۲ - شناسایی رشته^۱، رشته فرعی^۱ و رشته‌های شغلی^۲ که برگرفته از مصوبات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور می‌باشد. مانند: (رشته: کشاورزی و محیط زیست، رشته فرعی: آموزش و ترویج کشاورزی، رشته شغلی: کاردان ترویج کشاورزی).
- ۳ - تجزیه و تحلیل شغل: در این مرحله شرح وظایف مربوط به رشته شغلی، دفاتر ستادی و واحدهای سازمانی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و مهارت‌ها و توانمندی‌هایی را که لازم است تا شاغل بتواند وظایف شغلی خود را به نحو احسن انجام دهد، تعیین می‌گردد.
- ۴ - تدوین عناوین اولیه دوره‌های آموزشی با توجه به مهارت‌ها و توانمندی‌های تعیین شده: به‌طوری که این دوره‌های آموزشی بتواند مهارت‌ها و توانمندی‌های مورد نظر را در فراگیران ایجاد کند.
- ۵ - بررسی و تصویب عناوین نهایی دوره‌های آموزشی.
- ۶ - تدوین مقدماتی سرفصل و محتوای دوره‌ها.
- ۷ - بررسی سرفصل‌های تهیه شده و تصویب نهایی.
- ۸ - اعمال اصلاحات نهایی و مجلد نمودن مجموعه.
- ۹ - ارسال به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور جهت بررسی و تصویب.
- ۱۰ - ارجاع به دفتر آموزش کارکنان معاونت آموزش و تجهیز نیروی انسانی برای اجرا پس از تصویب آن در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و ابطال کلیه دوره‌های آموزشی غیر مصوب.

^۱ - رشته: مجموعه مشاغلی است که از لحاظ فعالیت و نوع کار و حرفه وابستگی نزدیکی به یکدیگر دارند. این مشاغل واحد سازمانی و مجموعه کارکنان حرفه‌ای وسیع را تشکیل می‌دهند. مانند: رشته کشاورزی و محیط زیست.

^۲ - رشته فرعی: در یک رشته مشاغلی که از لحاظ نوع کار و حرفه و شرایط اجرا وابستگی آنها شدیدتر و بیشتر است یک رشته فرعی را تشکیل می‌دهند. مانند رشته فرعی آموزش و ترویج کشاورزی

۳ - رشته شغلی: عبارت از یک یا چند طبقه شغلی که از لحاظ نوع کار یکسان و مشابه بوده اما از نظر ارزش و اهمیت و صمیمیت انجام کار دارای سطوح و مراتب مختلف می‌باشند. مانند: کاردان ترویج کشاورزی.

تنوع دوره‌های آموزش پودمانی:

باتوجه به اینکه شاغلین هریک از رشته‌های شغلی وظایف مختلفی در واحدهای مختلف تحت پوشش سازمان تخصصی خود برعهده دارند، دوره‌های آموزشی به چهارگروه عمومی، مدیریتی، تخصصی و ویژه تقسیم شده‌اند که ویژگی‌های آنها به شرح ذیل است:

الف) دوره‌های آموزشی عمومی:

به دوره‌های آموزشی اطلاق می‌شود که بینش کارکنان را در زمینه موضوعات علمی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی افزایش می‌دهد. دوره‌هایی مانند: «زبان انگلیسی» از آن جمله است و برای کلیه رشته‌های شغلی طراحی و اجرا می‌گردد.

ب) دوره‌های آموزشی مدیریتی:

به دوره‌های آموزشی اطلاق می‌شود که ضمن بهبود کیفیت صلاحیت‌های مدیریتی کارکنان به ارتقا و اصلاح نظام اداری و افزایش کارایی واحدهای سازمانی می‌پردازد. دوره‌هایی مانند: «مدیریت بهره‌وری» از آن جمله است که برای شاغلین کلیه رشته‌های کارشناسی و کاردانی رسته کشاورزی و محیط زیست طراحی و اجرا می‌گردد.

ج) دوره‌های آموزشی تخصصی:

دوره‌های آموزشی هستند که شاغل را برای کسب توانایی‌های معینی از شغل خاص آماده می‌کند. به طوری که شاغل از دانش فنی و علمی و نیز مهارت‌های لازم برای انجام بهینه وظایف محوله برخوردار شود. دوره‌هایی مانند: «آشنایی با وسایل و تجهیزات آموزشی» و «مبانی اقتصاد کشاورزی و مدیریت مزرعه» که برای رشته شغلی «کاردان ترویج کشاورزی»، طراحی و اجرا گردد، از این قبیل دوره‌ها می‌باشد.

د) دوره‌های آموزشی ویژه:

به منظور تکمیل مهارت‌های تخصصی شاغلین و بر اساس مقتضیات زمانی و مکانی دوره‌هایی کاملاً ویژه برای هر گروه از پست‌های سازمانی مشمول رشته شغلی ذیربط تدوین شده‌است. برای مثال دوره‌هایی مانند: «مقدمات برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در شبکه‌های ترویج» و «مبانی سنجش تأمین نیازهای آموزشی عناصر شبکه ترویج» برای کاردان‌های شاغل در «اداره کل تجهیز و پشتیبانی شبکه ترویج» معاونت ترویج و نظام بهره‌برداری طراحی شده‌است و بر اساس یک برنامه‌ریزی اجرایی منسجم شاغلان مذکور این دوره‌ها را می‌گذرانند.